



- שבוע 118 3
- 3 האם סיבה בשמן זית מועלת לזכרון ולחכמה
- 4 אם ראוי לכתוב ה' יקום דמו כשנהרג על ידי ישראל
- 6 עלונים המונחים בגניזת בית הכנסת בשבת אם הם מוקצה
- 9 השלמה לנידון מי שזרק לאשפה גניזה בטעות
- 9 אם קמח ראוי לאכילה לענין ברכה ולענין מוקצה
- בני ישיבה אשכנזים היוצאים לנופש אם צריכים לקחת עמם ספר תורה אשכנזי כשיחיה להם במקום הנופש
- 10 רק ספר תורה מפרדי
- השלמה לתשובה לענין הנוהגין ליטול ב' ציציות שלפניהם אם יש ליטלן בעת אמירת והביאנו לשלום
- 11
- 11 תמונה של מצבה שמפרסמים במודעות אם קשה לשכחה למי שקורא המצבה בתמונה זו
- 12 אמר בחופה קול חתן וכל בלה במקום וקול בלה האם יוצאים ידי חובה ואם יש לתקנו
- 14 האם הרחקות אשתו נדה נוהגים בארוסה ובמשודכת
- 15 האם חייב אדם למול את בן חברו או את בן בנו כשידוע שישב על זה חמש שנים במאמר
- 16 אשה שאין בעלה בעיר ולא יהיה במהלך ימי פהרתה אם יכולה לברך על הטבילה
- 18 מה יש להשיב על דברי הגנאי של המסיתים והמדיחים כנגד הקב"ה ותורתו
- מה המקור לפתיחת הארון שמועיל לצער לידה ואם יש בזה ענין גם בעומדת לילד בניתוח קיסרי
- 23
- 24 גר שנתגייר מה דינו לענין שומאת מת
- 25 הערות על הסדר 118

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

אם שומאה בוקעת ויורדת היה צריך להיות שמא גם בצד השני של כדור הארץ ואיד יש חילוק בין ארץ

30 ישראל לצדה השני

30 האם להתפלל על בנים אחר שכבר קיים פריה ורביה

לקבלת גליון שכיחא מידי שבוע שלח
questions@shchiche.com

כמו"כ ניתן להשיג עותק מודפס אצל המחבר בכולל וברח' הפץ חיים 3 ב' בני ברק.

ניתן להוריד גליונות קודמים בעמדות "קול הלשון" תחת השם "עקיבא משה סילבר"

תלמידי בתי המדרשות מתכבדים לקחת גליון חנם לבית מדרשם ותע"ב

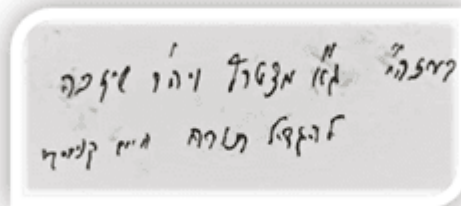
תגובות בטלפון 03-6703111 או בפקס 03-6882239

חלוקת גליונות שכיחא בכפוף לתקנון (בכו שכיחא שלוחה 6)

השתתפות בהוצאות בשלוחה 5

ההסכמות ומכתבי ברכה על החיבורים הקודמים נתנו ממרנן ורבנן זצוקללה"ה
ויברלחם"א:

הגר"ח קניבסקי (מצו"ב), הגר"מ שמרנבוך, הגר"ש דבלצקי, הגר"א גרבוז, הגר"ד
דיסקין, הגר"ב שרייבר, הגר"מ קארפ, הגר"א וייס, הגר"ע פריד, הגר"י פישר, הגר"מ
קסלר, הגר"ח"י מישקובסקי, הגר"ש הכהן גראס, הגר"י רצאבי, הגר"ש זעפרני.



הדברים נכתבו בדרך לימוד ומטרתם לעורר את כותב הדברים לעיון בנושאים הנידונים, ואינם מתיימרים
לשמש כתחליף לפסק הלכה או לפוסקי הלכה, ואין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים בלא שאלת חכם.

כל מי שיש בידו השגה, בין בתיקון טעות של ממש או בשיקול הדעת, או כל הערת שיפור על ניסוח או
פרט שיכול היה להיכתב טוב יותר - נשמח מאוד לקבל הדברים, על מנת לתקן הדברים במהדורה הבאה,
ותבוא עליו ברכה, ויהיה בזה זיכוי הרבים.

ואם ח"ו השתרבב לפום ריהטא מה שהיה עדיף לכתוב באופן אחר - הנני להתנצל על כך מראש ולהשתדל
לתקן הדברים להבא, ושגיאות מי יבין.

האם סיכה בשמן זית מועלת לזכרון ולחכמה

בגמ'

הוריות יג ע"ב אי' דשמן זית מועיל להזכיר תלמודו, וכ"א במנחות פה ע"ב מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצויה בהן, [ועוד צפ"ט דזרכות הרואה שמן זית צחלום יצפה למאור תורה, ועוד צצ"ז כה הרואה להחכים ידריס שמנורה צדק, ועוד ציינו לזה להא דחגיגה יג ע"א העלו לו ג' מאות גרבי שמן ויש צעליה ודרשן].

ופשטות הגמ' בהוריות שם הוא לענין אכילה דומיא דשאר דברים הנזכרים שם כגון פת פחמין ודומיא דזית גופא דמשהו שם שמן זית לזית, אבל יש מקום לומר דהיינו ג"כ סיכה שהיא כשתיה דמייתי אח"כ וטובל בשמן רגלו, אולם ראייה זו תליא בב' הפירושים בגמ' שם (כלו' תליא אם נימא דהקשר בין טובל בשמן להא דתקוע מתפרש לפי הפי' הראשון או הפירוש השני), דלפי' קמא שהיתה ארצו של אשר מושכת כמעין א"כ הטובל הוא משל לטבילה שהיא במעין [וכך הדעת נותנת דסמך ליה פי' קמא להן מימרא דרגילין צשמן זית], משא"כ לברייתא דמייתי אח"ז הוציאה לו ספל של זהב וכו' משמע דטובל היינו ממש.

ובגמ' פ' כל כתבי אי' חמין במוצ"ש מלוגמא ופרש"י שהיא רפואה לשתיה ורחיצה, ואולי גם כאן סיכה בכלל דהיא מעין רחיצה ועדיפא מינה [ועי' מו"ק טו ע"א], אבל אין למדין רפואה זו מזו דשמא התם הוא גם רחיצה והכא דוקא שתיה.

ויעוי' במנחת יהודה (ר"י בויס) על הגמ' במנחות שם שחידש דעצם שהותן בתקוע הי' בכלל אויר המחכים מצד השמן זית, אבל פשטות הגמ' שנזכר 'רגילין' בשמן זית היינו רגילין דוקא כגון בשתיה ואולי גם בסיכה.

והנה במנחות שם הובא קרא דוישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה [שמואל ז יד ז] והמשך הפסוק שם אל תסוכי שמן והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת, ומהתם ילפי' דיני אבלות [עי' מו"ק טו ע"א], ויש שלמדו מזה דר"ל שתשנה מרגילותה לסוך [נחמד למראה על הירושל' ר"ה פ"ה ה"א צקונן ציאוריס צירושל' הו' עז והדר], והיינו שביושבי תקוע ניכר טפי אם אינם סכין מאחר שרגילין לסוך, ואולי יש ללמוד מזה דכ"ז כלול במה דאמרי' שרגילין לסוך דמש"ה חכימי ניהו דזה גופא נלמד במה דאמרי' תקוע שרגילין בשמן. והנה הלשון במנחות שם שרגילין בשמן ולכה"פ היינו גם בסיכה כדמוכח

שביחא שאלות המצויות בהלכה

מעובדא דמייתי אח"כ ובברכות מב אי' הרגיל בשמן שמן מעכבו והיינו לענין סיכה

ובחולין כד ע"ב א"ר חנינא חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי הן עמדו לי בעת זקנותי, ויש שלמדו מזה רמז לענין חכמה, אבל בגמ' שם משמע דמיירי מצד החזקתו שלו עי"ש, ואפי' לפי הלמדים בדרך רמז שהשמן רומז לחכמה א"כ אם השמן נלמד בדרך רמז אזי גם הסיכה שמא תתפרש בדרך רמז וממילא מהא ליכא למשמע מינה לעניננו.

ונשאלתי עוד למה לא הורגלו גם ביין מאחר דגם יין אי' בכ"מ שמשיב את התלמוד [עי' נהוריות ס"ז ו"ז ס"ז] ואפשר דבשמן נזכר יותר שהוא מיוחד לזה וגם יש להוסיף דביין דברו הרבה בגנותו [עי' נסנהדרין ע"א ונדרשים פ' כי תלך ועוד] הלכך הגדר הדק בין מיעוטו לריבוי קשה לאחוז בו וכע"ז אי' בתנחומא נח שכשהתחיל נח ביין שחט לפניו השטן וכו' ובאו לרמוז בזה דמי שאינו בטוח בעצמו שיעמוד במיעוט יין ימשוך ידו גם מן המיעוט וזה נרמז בקרא דכתיב ויחל נח איש האדמה דבאופן דיליה הגריעותא כבר הי' בהתחלה כיון שהתחלה הביאה לסוף וק"ל.

תמצית הדברים שעיקר הדברים נאמרו לגבי אכילה ולא מצינו במקורות דלעיל ראייה ברורה לענין סיכה אף שיש מקום לומר כמה אסמכתות לזה.

אם ראוי לכתוב ה' יקום דמו בשנהרג על ידי ישראל

בזה כמה נידונים, ראשית יש לדון מצד מסירת דין לשמים, דקי"ל בב"ק צג ע"א שמותר למסור דין לשמים כשאין ב"ד מזומן, ובזמנינו אין ב"ד שיכול לדון דיני רציחה, וממילא חשיב כלית בי דינא בארעא, אבל יש לדון אם דבר טוב לעשות כן או לא.

(ועי' בשטמ"ק שם בשם רבינו יהונתן שהוא מצד אכזריות שמתאכזר על חבירו כי ע"י תפילתו לא ישאר לחבירו שם ושארית אחר שיצטרף עונו זה עם עונות אחרים והי' לו לבקש מדיין שיוצא שלו מתחת ידי חבירו, ולפ"ז אפשר שברוצח שכבר נמצא בכליאה הוא ג"כ אכזריות לעשות כן להתפלל שינקום הקב"ה ממנו, כי מה יצא מזה עוד, ועי' עוד שם בשם הראב"ד).

ויש להעיר עוד דגם עיקר הנידון גבי מוסר דין חבירו לשמים הוא באומר ישפוט ה' ביני וביניך כמ"ש בגמ' שם אבל במזכיר לשון קללה ממש הוא חמור יותר, ועי' בחו"מ סי' כז ס"א, ואע"ג דרשע מותר לקלל מ"מ אפשר דעבד תשובה וגם יש בזה פרטי דינים.

כמו כן יש לדון דמצינו גואל הדם ברוצח שבא לנקום ויש לדון אם הוא היתר או מצוה ואם הוא דין בגואל הדם או בכל אדם (ובמשנה בפ"ב דמכות יא ע"ב

יש

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

בפשוטו הוא תליא במחלוקת תנאים ב' פרטים אלו, וברמב"ם פ"ה מהל' רוצח ה"י פסק ורשות לגואל הדם להרגו ואם הרגו כל אדם אין חייבין עליו שנ' [נמדנר לה כו] אין לו דם ע"כ, א"כ אין מצוה בהריגתו).

וכן אם צריך ב"ד בשביל לקבוע דין גואל הדם (ועי' בדברי ר"י בר"י במשנה מכות פ"ב, ובתשובה אחרת הרחבתי בנידון אם בזמן שאין ב"ד יש דין גלות).

ואם גואל הדם יכול גם לצער את הרוצח או רק להורגו (ובתשובה אחרת הרחבתי בנידון אם יכול לפגוע בו באחד מאיבריו וכאן יש סברא לומר דאמירת ה' יקום דמו הוא קל יותר מכיון שנקמה מותר לעשות).

היוצא מכ"ז שאין זה דבר טוב כ"כ להשתדל לעורר זעם כלפי שמיא על אדם מישראל דשומר פיו ולשונו וגו' ומה יתן לך וגו' (ואמנם אפשר לקנוס ע"י ב"ד כמ"ש בפוסקים בחו"מ סי' תכה ואם יראו ב"ד שעה צריכה יוכלו לומר שיכתבו כן, אבל לא כ"א יכול לעשות הדין לעצמו).

[ומעניין לענין יש לציין למש"כ הח"ח לדברי הזוהר דע"י לשה"ר מתעורר קטרוג על ישראל ללמד קטרוג והיינו כח הרע של הקטרוג שמקטרג על חבריו שזה מתעורר גם למעלה, אע"ג דעיקר הדברים שם מיירי בלשה"ר באיסור, מ"מ אשכחן בכ"מ בחז"ל דהמעביר על מידותיו מעבירין על מידותיו למעלה דנוהגין עמו כמו שנוהג כאן, וזהו מעין שורש הכוונה דהזוהר הנ"ל].

ויש לציין דבפוסקים משמע דעיקר הדעה דלעורר חמה ולנקום נקם בקבורת נרצח עם בגדיו הוא רק ברוצח נכרי [וכמו שהנלתי במקו"א],

ויש להוסיף עוד דמה שציינו בשם הרמב"ם והרדב"ז שם שלא להתרשל בעונש הרוצח בפ"כ מהל' סנהדרין ה"ד אינו ענין לכאן דשם מיירי בעונש שחייב מן הדין.

ומה שהביאו ראייה מדאמר דוד לשאול [ש"א כד יצ] ישפוט וכו' שם עדיין היה בסכנה והוצרך לשפיטה.

ומה שהביאו ראייה מאחאב שם היה משומד לע"ז ודינו כגוי.

וכן ראיתי שנהגו למעשה שלא כתבו ה' יקום דמו אחר הרצח הידוע.

עלונים המונחים בגניזת בית הכנסת בשבת אם הם מוקצה

קי"ל בשבת קכד ע"ב שזרק מבעוד יום לאשפה בטל מתורת כלי, וכ"ה בשו"ע או"ח סי' שח ס"ז ושם בסי"ב.

וכאן יש כמה נידונים, הא' אולי גניזה שונה דבגניזה לפעמים חוזרים ונוטלים אנשים אחרים מן הגניזה אחרי שנזרק [ועי' צנח"ל שם דלאשפה לאו דוקא דה"ה זרקא מצינו לרה"ר ודן שם לענין אחורי הדלת, ולפ"ז ה"ה צורקו לגניזה כיון שהסית דעת ממנו והוציאו ממקומו, אם לא דימא דגניזה עצמה צקרקע היא מלוא ולא חשיב שהסית דעתו ממנו, ואע"פ שאינו מופקע לומר כן מ"מ יש בזה משום סכנה דחוקה כדי שצוא להחזיר מכה סכנה כזו, אבל יש מקומות ששם הגניזה היא כעין תיבה ניצורית שכל אחד שצויר לוקח משם עלונים ושם ודאי לא חשיב כאשפה].

הב' האם כל אחד שזרק העלון לגניזה חשיב בעלים לענין זה [ואם צריך צעלים לזה ואם קנה אותו צקנין גזילה המשליך כיון שעשה צו מעשה ואם גם הי' צו כזר יאוש].

הג' דיש נידון בביאה"ל בספק נזרק מבעוד יום ומשמע שנוטה להקל בזה, ויש לדון אם אפשר להחשיב גם כאן כספק נזרק מבעוד יום במקרה שיש סבירות שנזרק מבעוד יום לפי הענין.

הנידון הד' שיש לדון בזה הוא אם דין זרק לאשפה מבעוד יום הוא רק בזרק חתיכת חרס וכיו"ב (שע"ז דברי הגמ' בתשובה) או אפי' בזרק כלי שלם מבעוד יום (כמו הדוגמא שהובאה בקושיית הגמ' על זרק טליתו לאשפה), ובפשיטות מהשינוי בין קושיית הגמ' לתי' הגמ' משמע דהגמ' למעשה קבלה דברי המקשה שבטלית לא יתכן ושזריקה בשבת לא יתכן אלא רק בתרתי לגריעותא.

ובמשנ"ב סקנ"א כתב דזרק מחצלת שלמה מבעוד יום לאשפה לא נעשית מוקצה על ידי זה דבטלה דעתו אצל כל אדם, אבל בניד"ד לא שייך לומר בטלה דעתו כיון שהרבה בני אדם מניחים העלונים לגניזה כאשר אינם משתמשים בהם.

והנה מקור דברי המשנ"ב מהתוס' שבת קכה ע"א שכתבו בביאור דברי הגמ' שם דהנה אמרי' בגמ' אלא מעתה זרק טליתו לאשפה וכו' ומשני דמיירי שזרק חתיכת חרס מבעוד יום, וכתבו התוס' דהשתא לא מקשי אלא מעתה זרק טליתו מבעוד יום וכו' דהחתיכת כיון שלא היה מוכן מבעוד יום ליכא לדמויי לגלימא עכ"ד.

וכוונתם דאח"כ זרק טלית מבעוד יום מותר רק דשם עצם הזריקה אינו משנה במשמעות הכלי משא"כ בחרס הזריקה משנה את משמעות הכלי וע"ז ביאר המשנ"ב דבטלה דעתו וכו'.

ואפשר דהוכחת המשנ"ב גם מתחילת דבריהם ממה דהוה פשיטא להו שאם זרק מבעוד יום כלי שלם אין בזה מוקצה [ורש"י לכו"ל] לא הוה פשיטא ליה כן דהא לעיל צפוף דף קכד נחית לצאר קושיית הגמ' אלא מעתה זרק טליתו באשפה בשבת ושם צריש דף קכה ציאר מצעוד יום גלי אדעתיה דלאו מנא הוא א"כ רש"י נחית לפרש צ' פעמים דהחילוק אינו מלד אם זרק טלית או זרק חתיכת

שביחא שאלות המצוות בהלכה

חרס אלל מלד מצעוד יום או בשבת, ועי' ר"ן וריטצ"א שקושיית הגמ' מעיקרא שאין מוקצה לחצי שבת, ומ"מ בריטצ"א מפו' דטלית שזרקה מצעוד יום לא בטלה].

אבל הי' מקום לומר דרך בגיסטרא דהיינו שבר כלי יכול לגלות דעתו שאינו כלי מבעוד יום משא"כ בדבר שהוא כלי במהותו אינו יכול כלל לגלות דעתו שאינו כלי גם אם יש רבים שזורקים אותו, ומאידך יש מקום לומר דאה"נ דבר שהבריות בחרו שלא לעשות בו שימוש אינו כלי וממילא דבר שרבים זורקים וגילה דעתו שהוא מהזורקים אינו כלי [וכמש"כ הרמ"א בסעי' ז' דאף מטלית דלא חזי לעשרים וחזי לעניים מ"מ אם זרקה מוקצה לעשרים היו מוקצה לעניים דהא גילה שמקצה אותה מדעתו כשזרקה וה"ה י"ל בעלון].

ובאחרונים בביאור דברי התוס' מצינו ב' נוסחאות בזה, דיש שאכן פירשו כמ"ש המשנ"ב בטלה דעתו (ראה רא"מ הורוויץ ומלא הרועים) ויש שהזכירו מה שדבר שהוא כלי א"א לבטלו (ראה מצא חן שכ' דמגופה אינה כלי ורק שמייחדה לחבית נעשית כלי לכך כשזורקה לאשפה מתבטלת משא"כ טלית), אבל להנ"ל י"ל דמ"מ קרובין הדברים להיות שוין דכלי נקבע לפי שימושים והא בהא תליא, וכעיי"ז בשבת של מי על התוס' שם כ' דבשברי כלי כיון שהדרך לזרוק לאשפה א"כ תיכף שזרקה נתבטל מתורת כלי והיינו דתליא בדרך.

ולכן נקטו הגריש"א והגרנ"ק (הובא בכו"מ על הבה"ל שם) דכלים ח"פ אחר השימוש בהם [גם להסוברים שאינם מוקצה נענש] אם זרקם לאשפה כיון שלא יבואו ויוציאום מהאשפה לא חשיבי כלי אפי' שיש להם צורת כלי ותורת כלי [ועיי"ש על המשנ"ב מה שהוצא עוד נשם הגרש"א לחלק בין אם דרך להוציאו או לא].

ומ"מ עדיין יש לומר חילוק עצום בין שברי כלי שהושלכו לאשפה לבין עלונים שהונחו בגניזה דהרי באשפה הדרך הוא שמשליכים לאשפה ושוב אין משתמשים בהם משא"כ בעלונים הגם שמניחים בגניזה מ"מ דרך בנ"א גופא שחוזרים ונוטלים משם [עכ"פ בגניזה רגילה של ציהכנ"ס לאפוקי גניזה עירונית ולאפוקי גניזה שאין דרך להוציא ממנה ולאפוקי גניזה צמקוס לדדי שלא צמער צי אדם] ולענין זה דמי לטלית שהונחה מבעוד יום שהטעם שאינה מתבטלת משום שעדיין ראויה לשימוש שם.

לאור הנ"ל הדבר תלוי אם דרך להוציאו משם או לא, דאם דרך לחזור ולהוציא חשיב דרך ואם אין דרך לחזור ולהוציא לא חשיב דרך, ואם דרך הבעלים שלא לחזור ולהוציא הו"ל כעין דין מוקצה לעשיר שאינו מוקצה לעני, וממילא אם נימא דדרך רבים שלאחר שמניחים בגניזה עלונים אין מוציאים שוב [שכ"ה המציאות] אף שיש אחרים שמוציאים משם א"כ לכאור' הו"ל מוקצה, אלא אם כן נעשה באופן שכל המונח שם הוא לכל מאן דבעי שיבוא ויטול.

אלא דיש כאן נידון נוסף האם בכתבי הקודש יש דין מוקצה דמצינו בכתבי הקודש שמותר לטלטלם יותר מכלי שמלאכתו להיתר שהוא אסור לטלטלו לרוה"פ שלא לצורך משא"כ כתבי הקודש, ויש לדון אם בכתבי הקודש יש איסור זה, אבל מצינו בכ"מ דיש מוקצה גם בכתבי הקודש [צאין קורין צהן כנסי' שלד ולדעת הפר"ח המוצא צסי'

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

תרפ"ח ס"ו וצ"ח לקרות זו בפועל בשם החזו"ח והרחמני זמק"ח] וא"כ ה"ה בהסיח דעתו. ויש להוסיף עוד דלדעת השו"ע מיני אוכלין הם ככתבי הקודש ועם כל זה אשכחנא כמה מוקצה באוכלין כמו שהרחבתי במקו"א.

אמנם בחוט שני פ"נ סק"א כתב שדף שמונח בגניזה אפי' נקרע כל זמן שאפשר לקרוא בהם אינם מוקצה, וציין שם לעיל מינה לדברי השו"ע סי' שח ס"ד דכתבי הקודש אינם מוקצה ולדברי המשנ"ב שם סקכ"ב (וכן לדברי המשנ"ב סי' תרפח הנ"ל) דכתבי הקודש אינם מוקצה וגם מגילה, ולפ"ז משמע דלמד דלא שייך הך דינא זרקו לאשפה בכתבי הקודש ואילו הוראת החזו"א הנ"ל היינו בא"א להשתמש בו שאז אינו בכלל היתר דכתבי הקודש וכן באסור לקרות בהם ולהמחמירים במגילה אולי ג"כ [כך יש לפרש כמה שצי"ח שם דברי הפ"ח].

אמנם בשם הגרשז"א הובא שמתחילה סבר מהדו"ח פ"ג הע' רו שרק כשאינם ראויים לשימוש הו"ל מוקצה [מדברי החוט שני] ואילו אח"כ חזר בו במכתבו הנדפס במאור השבת עמ' תרכו ונקט דבהנ"ח בגניזה דינו כהנ"ח באשפה, והיינו דסבר דתליא בדרך להוציאו מן הגניזה ולא סבר לה להך דכתבי הקודש אין בו מוקצה בכל גווני דלא נאמר אלא בסתמא ולא כשיש בו גדר מוקצה מאיזה טעם.

ואולי שלא לאפושי פלוגתא וגם ליישב פשטות הסוגי' עם דברי החוט שני יש להעמיד דברי החוט שני שהשליכו לשם בשבת, אבל בסתימת דבריו לא משמע דמיירי רק באופן זה.

[וראיתי בגביע הכסף ח"א עמ' שיח שרצה להחמיר יותר לדעת הרע"א בסי' שח סי"א בדעת הרשב"א דבשיירי מחצלאות דינא הוא דגם בזרקן בשבת נאסרו ונקט דלשיטתו ה"ה בגניזה אם נקרעו ואולי בעלונים מודה שם דלא מיירי בזה הרע"א]. היוצא מזה כדלהלן:

א' אם הניחו בשבת וראוי לשימוש רגיל אינו מוקצה.

ב' אם מונח במקום שמיועד לאנשים לקחת משם אינו מוקצה.

ג' אם דרך הבעה"ב המניח שלא לחזור ולקחת וכ"ש אם הוא במקום שאין דרך כלל לקחת משם (כגון גניזה אחורית במקום שאין רגילות להכנס) ועכ"פ אם הושלך מדעת בעה"ב בפשוטו הוא מוקצה, ועי' בפנים בדעות פוסקי זמנינו בזה.

[אם הוא מקום ציבורי והמשליך הוא איש ציבורי יש לעי' בזה דאולי יש מקום לטעון שהוא על דעת המיעוט ג"כ שאם יצטרכו יטלו משם דרך הציבור להתחשב גם במיעוט, ומאידך אולי יש לומר דכיון שהרוב מעוניינים בסידור המקום אין ביד המיעוט לשנות המצב ויש מקום לומר כנ"ל דתלוי במציאות אם רגילות לחזור ולהוציא מהגניזה באופן רשמי דבזה י"ל דע"ד זה הונח שם].

ד' אם נקרע והשליכו בשבת עי' בפנים דיש דעות בזה.

השלמה לנידון מי שזרק לאשפה גניזה בטעות

שו"ר

להגר"י זילברשטיין [ווי העמודים נט סי' ג] שנשאל בשאלה זו ג"כ והעלה ג"כ שאין חיוב להכנס לפח הטמון וכתב שם משום סכנה, אבל הציע שם שימתין כשיגיעו הפועלים להוציא האשפה ישלם להם כסף להוציא האשפה, ואה"נ כסף מחוייב לשלם ואפשר להוסיף דגם אם האפשרות היחידה היא לשכור חברה פרטית שתוכל להוציא הגניזה משם אה"נ יעשה כן ככל ויש ביכלתו.

אם קמח ראוי לאכילה לענין ברכה ולענין מוקצה

לענין

מה שהעיר כת"ר דמחד אשכחן דקמח ראוי לאכילה לענין ברכה כמ"ש בשו"ע או"ח סי' רח ס"ה או שהוא מוקצה לדעת המשנ"ב סי' שכה סקט"ז (ויש חולקים כמו שציין כת"ר), הנה ראשית ראיתי תחילת דברי כת"ר והנני להשיב ע"ז דהמוקצה לא נקבע לפי "ראוי" אלא גם לפי אם נאכל בפועל, וכמו מש"כ הפוסקים על פירורין בשבת [וכתנתי זזה צמט' ד"ה פירוריס פחות מחיט במקום שאין מציין צעלי חיים מה דינס צמט] וכן נידון פוסקי זמנינו על בשר בהמה בזמנינו בשבת שאין בנ"א שאוכלין אותו אם נשתנה דינו אע"ג דבעצם לא חשיב אינו ראוי והראי' מזמנא (ואפי' אם מצא בקצת פוסקים הלשון אין ראוי לאכילה על קמח לענין מוקצה יש מקום לומר ג"כ דכוונתם להנ"ל) ואילו ראוי לאכילה לענין ברכה עיקר הנידון אם שייך ליהנות בזה וכדמשמע בלשונות הפוסקים (עי' עוד סי' תריב ובמשנ"ב סקט"ז וסקכ"ט), וגם בלשון הגמ' בברכות לו ע"א דכל דאית ליה הנאה בעי בעי ברוכי [וכתנתי קמט זזה צמט] לענין החילוק בין שמן לקמחא דשערי ומלק מהדצרים צמט' שעודנה צמט' ע"ד מה שנשאלתי לענין מאכל שאינו ראוי לאכילה שיש הנאה באכילתה מכל קוסס מאכל עינים מה דינה לענין ברכה], ומידי עיוני בהמשך דברי כת"ר ראיתי שציין כת"ר דגם הגר"ק השיב לענין סתירה זו 'אינו עומד לאכילה', והוא כעין דברינו הנ"ל, וכן ציין נוסחאות דומות לזה מעוד חו"ר ותוספות נופך, (ובאמת דכת"ר א"צ לדידי ודכוותי ורשמתי הדברים לפי בקשתו).

בני ישיבה אשכנזים היוצאים לנופש אם צריכים לקחת עמם ספר תורה אשכנזי כשיהיה להם במקום הנופש רק ספר תורה ספרדי

נידון
ן

זה תלוי בכמה דעות הפוסקים לענין כשרות ס"ת ספרדי לבני אשכנז (ועי' בספר מאיר עוז על המשנ"ב סי' לב מה שהביא דברי האחרונים בזה ובעוד ספרים).

וכמדומה שרוב העולם לא נהגו להחמיר להביא עמם ס"ת למקום אחר כדי לקרוא בו אפי' אם יספיקו לקרוא שם כמה פעמים בס"ת זה אף שיצאו בזה דעת הערוה"ש באו"ח סי' קלה סל"ב שהמנהג להצריך ג' פעמים כדי להתיר להעביר הס"ת ממקומו.

וכשיוצאים קבוצה גדולה מאוד שהדרך הוא באופן כזה שדואגים להרבה עניינים שאין אנשים פרטיים נוהגים ואז יתכן שיקחו עמם גם ס"ת [וגם אז אין זהכרח הטעם שלוקחים עמם הס"ת הוא צמצול שיקראו דוקא מס"ת אשכנזי דלפעמים הטעם לזה יוכל להיות כדי שלא יהיו תלויים בלחצים צומני התפילה וצמקוס התפילה וכיו"צ], ואז אכן נכנסים לחשש של איסור העברת ס"ת ממקום למקום.

ולכאורה לדעת המשנ"ב בסי' קלה סקמ"ח שהתיר לצורך מצות צדקה א"כ גם לצורך הידור כזה שהוא צורך התורה גופא יש מקום לשמוע ג"כ להקל, אבל שוב נראה יותר דהיתר זה אינו שייך לענייננו דהרי א"כ גם בלא זה יוכלו לטעון דאינם רוצים להתבטל מן הקריאה ולמרות זאת לדעת השו"ע שם א"א לטעון כן כיון דלענין מצוות הס"ת גופא אין כבודה שמוליכין אותה אצל בני אדם כדהביאו שם הפוסקים בשם הירושלמי א"כ ה"ה לעניננו, אבל אולי יהיה ההיתר לזה מצד עשרה עי' דעת המשנ"ב והבה"ל שם, ואם מחמירין גם מצד זה יניחו יום או יומיים שם (עי"ש סקמ"ט, ושאר פרטי הדינים עי' בשו"ע ומשנ"ב ובה"ל שם) וכמובן שטוב להחמיר גם קריאת ג' פעמים לפ"ד הערוה"ש הנ"ל בשם המנהג.

ולענין אם יש להחמיר חומרת הערוה"ש הנ"ל גם אם יצטרכו לפצל מנין לב' מנינים זאח"ז כדי שיהיו בס"ה ג' קריאות, אע"ג דברב עם הדרת מלך [אע"ג דזה גופא יש לדון אם כוונתו ג' קריאות בג' זמני קריאה או ג' קריאות בפועל לכל מסתמא סגי בזה], מ"מ נ"ל להעדיף חומרת הערוה"ש דחשש איסורא הוא וגם דאין כל אדם מחמיר בכל יום ברב עם [ונפרט שם] שם שכי"ה המנהג להחמיר כן].

אבל אין הכוונה בזה דאיכא איסורא ממש בלא ג"פ דביום או יומיים שהזכירו הפוסקים ליכא ג' קריאות, אלא הכוונה כעין איסורא ממנהגא.

השלמה לתשובה לענין הנוהגין ליטול ב' ציציות שלפניהם אם יש ליטול בעת אמירת והביאנו לשלום

יש

להוסיף דמלבד דברי השו"ע הנ"ל במדרש משנת ר"א דריש כמה מקראות דכתיב בהו כנף או כנפות ודריש להו לענין ציצית. אמרו לי עוד שבספר אחד הובא שכך נהג גם הגר"ש דבליצקי ליטול ב' ציציות שלפניו כשהיה אומר והביאנו לשלום והביאו ביאורים בדבריו.

תמונה של מצבה שמפרסמים במודעות אם קשה לשכחה למי שקורא המצבה בתמונה זו

אמר

בגמ' שלהי הוריות יג ע"ב שהקורא כתב שע"ג הקבר קשה לשכחה, ובשם האר"י הובא לחלק בין כתב שוקע לכתב בולט (ביוסף אומץ לה"ר יוזפא עמ' שמא משמע שלא הוה ברירא ליה חילוק זה דבין שוקע לבולט עי"ש, ועי' בתשובתי ד"ה מצבת קבר שאותיותיה בולטות האם יש ענין לשנותה לאותיות שוקעות, מה שהרחבתי עוד בענינים אלו), ולגבי כתב שאינו בולט ואינו שוקע עי' בשמירת הגוף והנפש תנינא סי' רו עמ' תתקכו שהביא מ"מ והערות בזה לכאן ולכאן ובשם הגר"ק שנסתפק בזה, ויש להוסיף דבדיני צלמים ג"כ נחלקו הפוסקים אם חשיב כבולט או כשוקע, ולפי הטעם שהובא בשם היעב"ץ במקור החילוק בין כתב בולט לכתב שוקע מצד חק תוכות [עי"ש דלפי גי' היעב"ץ שלפנינו הוא נשם האר"י היפך ממש"כ נכתני האר"י אצל יש שתיקנו הגירסא נדצרי היעב"ץ, ראה נשמירת הגוף"ג שם עמ' תתקז], עכ"פ אי משום טעם זה הא כתב דיו בכל גווני חשיב כתב דהא חיליה דהיעב"ץ מגיטין יט עי"ש והיא הנותנת שכתב שיש בו דיו בכל גווני חשיב כתב גם בלא שינוי בצורה.

ושם בשמירת הגוף והנפש הביא מקדמונים דטעם השכחה שנגרם בזה הוא משום צער, ועי"ש עוד טעמים, ולפי הטעם שהוא משום צער א"כ לפעמים שייך דבר זה גם בתמונת מצבה לפי הענין (אם לא דנימא דבתמונה אין צער והסחת דעת כולי האי והכל לפי הענין).

אמר בחופה קול חתן וכל בלה במקום וקול בלה האם יוצאים ידי חובה ואם יש לתקנו

בפשוטו

יוצאים ידי"ח מכיון שאמנם יש בנוסח הברכה להזכיר קולות השמחה (מתוך ה' קולות שנזכרו בגמ' בפ"ק דברכות ע"פ קרא דירמיה), אבל מניין לומר שהוא לעיכובא, ויש להתבונן בזה דהחלק הראשון של הברכה הוא שבח (אשר ברא ששון ושמחה וכו') וסוף הברכה היא בקשה (מהרה ה' אלהינו ישמע וכו') ואם נדמה ברכה אחריתי לרוב שאר הברכות בשבע ברכות א"כ הי' מקום לומר דעיקר ברכה זו היא שבח כמו רוב שאר שבע הברכות שהם כמעט כולם שבח חוץ משוש תשיש ושמח תשמח שהן בקשה, וא"כ תוספת הבקשה אינה מעיקר נוסח הברכה שלעיכובא, אא"כ נימא דאדרבה נדמה לתרתי ברכין דסמיך ליה מלפניה שעיקרן בקשה וגם זו נימא דעיקרא בקשה, ואדרבה יש מקום לומר דתחילה היא שבח וברכות האחרונות בקשה דלעולם יקדים שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל ומה דבשמונ"ע ג' אחרונות שבח כנפטר מלפני המלך שמא דוקא בשמונ"ע שיש הרבה ברכות של בקשה, וברש"י כתובות ח ע"א כ' דברכה אחת דשוש תשיש על ירושלים משום אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי, וי"ל בכוונתו דזכירת ירושלים ראויה להעשות דרך בקשה כיון שהיא זכירת החסר, או בנוסח אחר דזכירת ירושלים היא לדאוג לטובתה ולהתפלל עליה [ועי' צרייטא משנת ר"א פ"ג], ועוד כ' רש"י דברכה אחת דשמח תשמח היא לטובת החתן והכלה, וברכה אחת דאשר ברא [שהיא ברכה אחריתי דניד"ד] היא לטובת כל ישראל, א"כ משמע דעיקר ברכות האחרונות הן בקשה, אבל אח"ז כתב רש"י לגבי חתימת ברכה אחריתי משמח חתן עם הכלה שהיא חתימה שישמח הקב"ה את החתן בכלתו, א"כ יש בזה ברכה על החתן והכלה עצמם וצ"ל דזה כלול ג"כ בנוסח הבקשה על ישראל מהרה ישמע קול חתן וקול בלה היינו גם תפילה שקול החתן וקול הכלה גופייהו ישמע לטובה, ובחתימה מסיימין בעיקר ענין כל הברכות שהיא שמחת חתן וכלה ומ"מ כוללים כל ישראל בתחילת הברכה וסגי בזה שמזכירים אותם להדיא בתחילת הברכה ואפשר גם דמזכירין אותם ממילא בסוף הברכה [דמשמח חתן עם הכלה מתפרש גם על שאר חתנים וכלות ועי' להלן בשם סידור הר"ש מגרמיזא], א"כ אם נימא דחתימת הברכה תוכיח שהבקשה על כל ישראל אינה לעיכובא א"כ גם בזה לא הוי לעיכובא, דאם נימא שעיקר ענין הברכה הוא להזכיר שבח בריאת

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

שמחת החתן והכלה [או כלל הסמנים והכלות] זה שמענין בתחילת הברכה כשאמר אשר ברא קול ששון וכו' קול חתן וקול כלה, ואם נימא דעיקר הברכה היא להזכיר בקשה על חתן וכלה אלו עצמם הרי כבר הזכיר מהרה ישמע וכו' גם לפי מה שטעה ואמר "קול חתן וכל כלה", ואם נימא דהעיקר היא בקשה על חתנים וכלות של כל ישראל כתחילת דברי רש"י ונימא דהחתימה מיירי גם על שאר חתנים וכלות לפי מה דפרש"י משמח חתן עם הכלה היינו שמשמח החתן בכלתו א"כ אפשר דזה עיקר הברכה מאחר שזה נזכר בחתימה וא"כ לעניננו סגי במה שהזכיר ענין זה בגוף ברכתו שאמר לפי טעותו שאמר "קול חתן וכל כלה", וכע"ז בסידור הר"ש מגרמייזא [הוצא בקונצן שיטות קמאי נכמוצות שס] כ' דברכה אחריתי היא כנגד כל שמחות וכל שמחת חתנים וכלות, וזה ג"כ נזכר לפי טעות המברך שאמר קול חתן וכל כלה כנ"ל.

ועוד דעיקר הבקשה אינה להזכיר להדיא הקול של הכלה דוקא אלא לשמוע שמחת החתן והכלה וזה נלמד ממילא גם לפי נוסחתו במה שאמר "מהרה ישמע וכו' קול חתן וכל כלה" דהיינו שישמע ג"כ מן הכלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים כשיקבץ הקב"ה שארית פליטת נדחי עמו ישראל לערי יהודה ולירושלים [ועי' עוד צמח ש"ס נכמוצות שס], ועוד יש טעם אחר לומר דנוסחתו שאמר "קול חתן וכל כלה" ה"קול" קאי גם על ה"כל כלה" בפרט שהזכיר קודם לכן "מהרה ישמע". והטענה שהי' מקום לטעון הוא דצריך להזכיר להדיא ד' פעמים קול ולהזכיר קול נפרד על הכלה אבל זה מהיכי תיתי ובפרט שלא נזכר בחתימה.

ולענין אם יש לתקן את המברך יעוי' בסי' קמב ברמ"א דבקורא בתורה יש לתקן אפי' בנגינה אבל כהיום המנהג בהרבה מקומות שאין מתקנים בנגינה או בשינוי שאינו לעיכובא, ובתשובה כתבתי בזה, ואח"ז מצאתי להאב"ד מבוטשאטש באשל אברהם שם שהציע טעם לזה משום כבוד הבריות ואע"ג דעיקר חלק מהנידון שם הי' להינזף ע"י הרב שהוא ביוש מ"מ בתיקון ז' ברכות בחופה הוא ג"כ בושה, ולכן גם בזה שייך שפיר לומר כבוד הבריות.

האם הרחקות אשתו נדה נוהגים בארוסה ובמשודכת

עריות קי"ל דמעיקר הדין אין דיני הרחקות רגילים עכ"פ לבני אשכנז (עי' שו"ע ורמ"ע אה"ע סי' כא ובאריכות בתשו' ד"ה האם יש איסור להושיט חפץ לידי אשה שאינה אשתו), ולכאורה מאחר דבאשתו הוא משום קרובי דעתא ושלבו גס בה א"כ בארוסתו לא, ושו"ר שכ"כ אאמו"ר שליט"א בספר בנין בית נאמן עמ' נה דהוה פשיטא ליה דדין משודכת הוא כדין אשה דעלמא שהנוהגים להקל בהרחקות באשה דעלמא יקלו גם במשודכת היינו בדיני ההרחקות שלא נהגו בהם באשה אחרת כגון בהושטה וכיו"ב.

ואולי יש לדייק כהנ"ל גם מדברי הח"ח בספרו אהבת חסד ח"ג פ"ו בהג"ה דאשה אחר התנאים חמור איסורה כשאר אשה דעלמא לענין ייחוד וכו' ומשמע דאין דינה חמור אלא כאשה דעלמא כמו לענין ייחוד וכיו"ב (מה שהזכיר שם) שאסורים באשה דעלמא, ויל"ע.

ומאחר שהוא מצד קרובי דעתא א"כ אפשר דה"ה בארוסה בקידושין ג"כ כל עוד שלא נכנסה לחופה ויל"ע ושו"ר שכ"כ בשו"ת ויען דוד סי' קיח דבארוסה שאסורה ביחוד וגם אין קרובי דעתא לא נאסרו בהושטה.

ויש לדון ולהשוות דין זה להאיסור לדור בסמיכות לגרושתו מה דין נתגרשה מן האירוסין דמבו' באה"ע סי' ז ס"י דדין זה אינו נוהג בגרושה מן האירוסין, ואכן מצאתי שכבר יש לזה יסוד בתשו' הרשב"א ח"א סי' אלף קפח ובראבי"ה נדה פ"ג ס"ב (צוין במגיה לשטמ"ק החדש לנדה ח"ב עמ' תרפב) לדמות דיני הרחקה שאסורים באשתו לדיני לנה עמו בפונדקי (גיטין פא ע"א) ששם נתבאר דנשואתו חמורה מארוסתו ובראבי"ה (שצוין שם בהערה) נוסף יותר מזה לחלק מכח זה בניד"ד בין ארוסה לנשואה, ולכאורה סגי בראיה זו לומר דהרחקות אלו לא נאמרו בנשואתו.

אולם מבו' באה"ע שם סעי' י דבגייסי אהדדי גם מן האירוסין דינה לענין הנ"ל כמו מן הנישואין ולפ"ז גם בעניננו בגייסי אהדדי יהיה דינה כמו בנשואה. וכ"ז דלא כמ"ש בשו"ת אז נדברו ח"ה סי' מח כתב דאולי יש להחמיר בישיבה על ספסל אחד עם משודכתו כמו באשתו (וגם הוא לא ברירא ליה חידוש זה דבתחילת תשובתו מיירי לגבי דברים האסורים מן הדין דאסורים במשודכתו ומשמע דזה הוה פשיטא ליה כשנוגעין משא"כ בספסל לא הוה פשיטא ליה כשאין נוגעין וחיליה הוא רק מצד שיש דברים שאסורים ממנהגא א"כ שמא גם זה בכלל מה שקבלו במנהגא).

האם חייב אדם למול את בן חברו או את בן בנו כשידוע שישב על זה חמש שנים במאסר

הנה

מצינו שמסרו נפשם על ברית ברית מילה בכל הדורות, ואמרי' בגמ' ר"פ ר"א דמילה שכל מצוה שמסרו נפשה עליה עדיין עושין בשמחה ומ"מ נראה לענ"ד דאין חיוב דהרי מי שאינו מל בן חברו אינו עובר בל"ת ולא באיסור כרת אלא רק בעשה בלבד (ועי' מהר"ם שיק יו"ד סי' רלח) ואפי' יותר מחומש נכסיו קי"ל (או"ח סי' תרנו בהג"ה) שא"צ ליתן כדי לקיים מ"ע כ"ש שא"צ לישוב על הדבר במאסר כמה שנים.

והאחרונים דנו לענין ביטול מילה אם חמירא לחייבו להוציא כל נכסיו דאפשר שהיא מ"ע חמירא שיש בה כרת (עי' מנ"ח סוף מצוה ה ושד"ח מערכת ל כלל קז ד"ה וכתב, ואין שייך לזה דברי האבנ"ז ביו"ד סי' שכא דשם הנידון לענין לשנות זמן המילה דבזה אפי' בחולי קצת לפעמים ממתנינים גם דבביטול מ"ע לגמרי אין מבטלים משום חולי קצת), אבל במרחשת ח"א סי' מג הוכיח מדברי הגר"א יו"ד סי' קנז סקנ"ה דמ"ע שיש בה כרת אין מחוייב להוציא כל ממונו וכ"כ בתשו"נ ח"ד סי' רכב, ואעפ"כ מסתבר דגם המחמירים עכ"פ יודו דלכה"פ חיוב ב"ד ייהת אינו לענין להוציא כל נכסיו כ"א מישראל (או ב"ד עצמם, ועי' שו"ת רע"א קמא סי' מב) על הדבר, ולכאורה אפי' באב גופיה כיון דקי"ל דהכרת לאו עליה רמיא (כמ"ש באליה זוטא סי' תקפח סק"ב) א"כ גם להמנ"ח שהזכיר כרת לא מיירי אלא על הבן עצמו ולא על האב ויש לדון מה יסבור המנ"ח לענין להוציא כל נכסיו (או מאסר) על מילת בנו ועי' בזה באחרונים.

ואמנם לגבי מילת בן בנו (שזהו המקרה שלך שהאב אינו רוצה למול ואבי האב יכול למול בעל כרחו ולישב בבית האסורים) היה מקום לומר שהוא חמור יותר ממילת בן חברו, דהנה בקידושין ל ע"א אי' דהאב חייב למול בנו ולא נזכר בן בנו ומאידך גיסא לגבי ללמדו תורה נזכר גם בן בנו, ובספר יחוסי תנאים ואמוראים לחד מרבוותא קמאי (ערך זבולון) כתב דדין חיוב אבי האב הוא רק בלימוד ולא במילה [ועי' מגדל עוז נחל יג אות יח שחידש שמוטל על היורשין וי"צ דלכא' דנר זה נאמר לכל היותר בממונא היכא דקי"ל שיש שעבוד כמצואר צקוגיות צלחאי צקורות], אבל הרע"א קמא סי' מב הביא דברי העוללות אפרים סי' שצב שאם אין אב אבי האב ימול, והזכיר הרע"א שכ"כ הבאר שבע דאבי האב פודה היכא שאין אב, אבל גם ברע"א לא הזכיר שהוא מדיני חיובים כהאב אלא עיקר דבריו שהוא יותר שייך לענין הברכה עי"ש ובסוף דבריו הזכיר ש"יכול" לפדותו וכו' ולא נראה שנזכר בזה ענין חיובא. ואם תמצא לומר שיש בזה חיוב ממש א"כ יש לדון כשהאב לפנינו והחיוב מוטל על האב אלא שאינו רוצה ואין מי שיכופנו (להסוברים שיש כפי' בזה), ולגבי

שביחא שאלות המצוות בהלכה

ללמדו תורה מצינו פלוגתת האחרונים בכעין זה כשהאב אינו מטפל בלימוד התורה, דבהמקנה קידושין ל'ע"א כ' דגם כשהאב קיים יש חיוב גם על אבי האב, ועי' גם ברע"א שם ובברכ"י יו"ד סי' רמה, אבל בחידושי רבינו מאיר שמחה קידושין שם כ' דכשהאב קיים אפי' אינו יכול לשכור מלמד אבי האב פטור. בשו"ת מהר"ם שיק יו"ד סי' רלח חידש דבן משומד אין בו דין ערבות של הב"ד ובספר כורת הברית סי' רסא סק"ב כתב עליו שאין דבריו נכונים להלכה, ועכ"פ אולי המהר"ם שיק מודה דכשיש אבי אב להסוברים שיש עליו חיוב כשאין אב גדרו שונה מחיוב ב"ד, ועי' עוד ביו"ד סי' שלד ס"י ובפת"ש שם בגדרי הגזירה שלא למול בן מנודה.

עכ"פ נתבאר דעכ"פ כשאינו האב מעיקר הדין אין חיוב להסגיר עצמו למאסר לשם זה, ויש להוסיף דלענין ישיבה במאסר של גויים אינו ברור שהוא מוצא מכלל פיקו"נ עי' ב"ק קיז ע"א ובתוס' שם ד"ה כיון שנפל, ואם המציאות היא שיש שם רבים המתים בקיצור ימים בודאי שיש בזה משום פקו"נ.

אשה שאין בעלה בעיר ולא יהיה במהלך ימי טהרתה אם יכולה לברך על הטבילה

כת"ר כדרכו בחריפות ובקיאות בבית מתתיהו שלו, והביא מאות מקורות בדבריו לענין זה והמסתעף, ואין עניני לכפול הדברים שכבר נתבררו היטב בהרחבה בדברי כת"ר, אבל מ"מ מאחר ששאל לדעתי הקלושה אכתוב בזה הנלענ"ד.

הנה בהשקפה ראשונה לכאורה זה לא תליא בנידון טבילה בזמנה מצוה או לאו מצוה, דיש מקום לומר שטבילה עצמה כשטובלת באופן המועיל לכו"ע מצוה (וכמו שראיתי גם שציין כת"ר לדברי הקה"י יומא סי' כא שכתב כע"ז אם כי הקה"י לא מיירי בטובלת שלא באופן המועיל למצות עונה ובזה יש להשוותו עם הפמ"ג דלהלן למסקנת הדברים שהמצוה בטבילה היא רק למצות עונה), וגם ברכת הטבילה היא ברכת המצוות כפשטיה דגמ' בפ"ק דפסחים, וממילא הי' מקום לומר דגם למ"ד טבילה בזמנה לאו מצוה טבילה באופן המועיל יש מקום לומר דיש בה מצוה ועיקר הנידון אם מחוייב להקדים טבילתו מצד שהטבילה תהיה בזמנה אע"ג שמחמת הספק לא ייטהר בטבילתו או באופן שיש מניעה לטבול השתא (עי' יומא פח ע"א), אבל היכא שיכולה לטבול וטובלת והטבילה חלה ומועלת בדינה יש כאן טבילה כשרה ויש מקום לומר שיכולה לטבול, ואמנם מה שהנוגע בשרץ האידנא אינו טובל משום שכולנו טמאי מתים (עי' בפמ"ג דלהלן), אבל טבילה שמועלת למצות עונה יכולה לטבול, וציין

האר
יך

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

כת"ר שכך מסקנת כמה אחרונים שיכולה לברך גם כשאין בעלה בעיר (וציין כת"ר דגם בשוחט לכלבים פלוגתא היא ודעת כמה אחרונים דמברך מ"מ י"ל דלא פליגי על השבו"י ח"ב סי' לו שאם לא יוכל ישראל לאכול מזה לא יברך ולא מיירי אלא ביכול לאכול), ויש מקום לומר דאפי' להשו"ע שבמצוה דרשות אין לברך מ"מ מאחר שאם יבוא הבעל מועלת טבילה זו שתהא מותרת לו י"ל דסגי בזה.

ודעת הגר"א בריש סי' קצז דגם למ"ד אין טבילה בזמנה מצוה מ"מ אסור לאשה לעמוד בטומאתה (אולם אכתי צ"ע דלמ"ד טבילה בזמנה אינה מצוה אינה טובלת ביו"כ למה לא תטבול מכח איסור זה להשאר בטומאתה, ועוד דהגר"א קאי על דברי השו"ע דמיירי כשבעלה בעיר, א"כ אולי כוונת הגר"א בטומאתה כשבעלה שם, וממילא אין כאן ראייה ברורה לעניננו), וכע"ז דעת השל"ה שהביא שם הפמ"ג דטבילת מצוה היא גם כשאין מצות עונה עי"ש.

אמנם הפמ"ג גופיה חלק עליו וס"ל דטבילה האידנא מצוה רק משום מצות עונה ולהשל"ה לכאורה יכולה לברך (אא"כ נחלק כדלהלן בדעת השל"ה), ואפי' להפמ"ג אולי יש מקום לומר דהיכא שאולי יבוא סגי בזה לשוויי מצוה לברכה (דהפמ"ג גופיה ס"ל ביו"ד סי' יט שפ"ד סק"ב ששוחט לכלבים יברך כיון שאם ירצה יוכל לאכול וכדעת הרבה פוסקים וכמו שציין כת"ר), אבל היכא דאי אפשר לו לבוא כלל לא (כדלעיל ע"פ השבו"י שאם אינו יכול לבוא כלל יברך), והחת"ס ביו"ד הל' נדה שם כ' דאם לא יבוא כלל הו"ל ברכה לבטלה ומשמע אף אם יכול לבוא וי"ל כיון דמחוסר מעשה ואין בכוונתו לעשות מעשה זה ס"ל דלא הוה כטבילה למצוה (ובזה נרויח דלא פליג החת"ס על השבו"י וגם על האחרונים דס"ל שמברך בשוחט לכלבים).

וידוע שיש נידון באחרונים אם לדמות גדר דין הפרשת תרו"מ וחלה לגדר דין שחיטה לענין אם יש מצוה בעצם או רק לתקן המאכל והארכת במקו"א דסוגיין דעלמא שיש מצוה בעצם ההפרשה ושייך גם לנידונים על איסור איבוד טבל והשהיית דבר שאינו מעושר וחסרונו של אדם המבקש לפטור עצמו ממעשר ומתן שכר של אדם המעשר, ולגבי טבילה לכאורה נחלקו בזה הגר"א והשל"ה ועוד אחרונים מחד דלכאורה ס"ל שיש מצוה בעצם הטבילה (ויש מקום לדחות בדעתם וכדבסמוך), ומאידך דעת הפמ"ג והחת"ס לכאורה דכ"ז רק למ"ד טבילה בזמנה מצוה דאז המצוה לטהר עצמו כל מה דאפשר ואפי' בספק טהרה אבל להחולקים המצוה רק כשיכולה לטהר לבעלה ועכ"פ כ"ה להחת"ס (ולהפמ"ג יש מקום לומר דצורת המצוה להכשיר עצמה כשיש בזה תועלת אבל יותר נראה דקאי

כהחת"ס).

א"כ המברכת תסמוך על דעות הפוסקים דס"ל שיש על האשה מצוה ליטהר ושכן דעת כמה אחרונים שיכולה לברך (ואם נבוא לצירופים אולי יש לצרף דעות הסוברים טבילה בזמנה מצוה שהיא דעת הר"ח אבל צל"ע דאולי השל"ה אזיל כשיטתו וגם י"ל דהשל"ה דמיירי בטבילה בשבת ת"ב מיירי מצד שאר קריבות עכ"פ לשיטתו משא"כ כשאין הבעל בעיר אפשר דמודה), אבל לכתחילה אין לברך מאחר דבספק ברכות אין מברכין ודעת החת"ס שלא לברך וכך פשטות דעת הפמ"ג (עכ"פ כשאין הבעל יכול לבוא).

מה יש להשיב על דברי הגנאי של המסיתים והמדיחים כנגד הקב"ה ותורתו

הנה

המסיתים והמדיחים עצמם לא יועיל לדבר עמהם מאחר שכל דבריהם אינם מכח בקשת וחיפוש האמת וגם לא קרוב לכך אלא אך ורק במאמצי כח להרגיע המצפון שלהם, ואפיקורוס ישראל כ"ש דפקר טפי, אבל מאחר שיש לפעמים תלמידים השומעים אותם הדיבורים ואין משנתם סדורה בידם לדעת למה הדברים אינם נכונים ונרתעים לאחוריהן עד שנפשם חוזרת עליהן, לכך אכתוב השורות הבאות עיקרי חלק מהדברים לבאר מה שאין ממש בדבריהם ואם היה חכם יוסיף מדעתו. והנני להקדים שבאמת לא יועיל ויכוח בזה לשום צד דיסוד הויכוח עומד ברוב המקרים בשרשים עמוקים בעניני יסודות הדת, דהם סבורים שתכלית האדם הוא ליהנות בעוה"ז בכל מה שיכול ואילו תכלית האמיתית היא עבודת ה' וכל המפריע לזה דינו מפורש בפוסקים.

וכמו שלא שייך לדון בגדר נ"ט בר נ"ט בצלי שנגע במבושל עם אדם שאוכל נבלות בפרהסיא וכשמסיים לאכול אינו מבקש אלא אך ורק שיביאו לפניו עוד, הכא נמי אין שייך לדון בעניני כבוד התורה עם אדם הרומס דברי תורה ועבר על כל תרי"ג מצוות כסדרן ושלא כסדרן, ובודאי שאין מצופה ממנו שיבין כל מיני ערכים שמכח הקליפה המלפפתו מתכחש כל כמה דאפשר שלא להכיר באמת.

ולכן אנן בדידן כשדנים בשאלותיהם נבוא לכל היותר לדון בהם בדיני תורה בהלכה ובהשקפה להבנת הדברים, והם לא יבינו זאת ולכן אין צורך לדון עמהם אלא אם כן נרצה להסביר להם ראשית מי ברא העולם כמו שמסבירים לתינוק היודע לדבר לאט לאט עד שיבינו כבר הכל, אבל זה אינם רוצים לשמוע משום שתכליתם בעולמם הוא להפקיר עצמם ולעשות מה שלבם חפץ ולשכוח יום המיתה ויום הדין ואם יחשבו על תכליתם בעולמם יצטרכו לעשות חשבון הנפש

שביחא שאלות המצויות בהלכה

וזה אינם רוצים לעשות, וכל ענין ההסתה עיקרה הוא בהרגעת המצפון כמו שכבר אמרו כן להדיא שונאי ישראל שכל מלחמתם בשומרי התורה הוא אך ורק כדי להרגיע את מצפונם המעיק עליהם ביודעם שהם כלי ריק מכל ערך.

עוד יש להוסיף כי לפעמים רואים אפילו חרדים שאוחזם בלבול קצת וסוברים שעכ"פ מידי קפידא לא יצאנו וצריך לרצות דעתם כמו שצריך לצאת ידי כל אדם, ולכן חובה לשנן ולחדד כי מובילי המאבק כנגד הקב"ה ותורתו טעמם ונימוקם מבוסס על ההזיה שכל מה שיש כאן בעולם כולל עצים ובעלי חיים וכל המנגונים שעדיין לא גילה המדע אפס קצהו הכל לדעתם נברא מפיצוץ אוטומטי, והם אומרים זאת בפה מלא ובריש גלי באופן מוצהר שזה מטרת המאבק שלהם כדי לומר שהקב"ה לא ברא העולם ואין לו בעולמו כלום עפ"ל.

ובאמת אדם הסבור כן שיש דבר בעולם שנברא מפיצוץ היה צריך לקבל טיפול רפואי, אבל אצלם הוחזק דבר זה כודאי להשביע יצרם ולהשקיט את מצפונם לעשות מה שלבם חפץ, ולכן זה נהפך להם לנחלת הכלל, אבל הצופה מן הצד חובה לזכור שאין אמונה זו אלא שיגעון ואפילו השטן בעצמו מגחך עליהם שקבלו על עצמם אמונה זו כדי שיוכלו לשמוע לו, אבל עכ"פ פשוט וברור שכל אחד שנוהג במנהג שטות ומחמת זה רוצה לשנות ולהפך סדרי עולם אין צריך להתחשב בדעתו כלל.

והרי זה דומה למלך שבנה בנין מגורים והושיב שם כמה דיורין אשר בחר בטוב לבו שישמשו לפניו ויאכלו על שולחנו, ויהי בבוקר יום אחד ויקם אחד מן הדיורין בשחר ויספר הנה חלמתי חלום הללה והנה בחלום ראיתי שמתחילה מדבר היה כאן ובא לכאן עגל והמליט בנין זה וכל אחד דר בבית אחד בבנין זה אשר יצא מן העגל הזה, וממילא אין אנו חייבים למלך כלל אלא בואו ונבלה ימינו בבהלה ובתוהו כדי לשמח זה את זה לעשות שויון בנטל, וימשוך את כל באי הבנין אחריו ויאמינו בו, ויהי שם ילד אחד מסכן וחכם שזכר את המלך ואת חובותיו ויודע מה מוטל עליו, האם יתחשב בדעת שוטים זו הסובר שהבנין נעשה מן העגל הרי יום יבוא ויבוא המלך ליטול דין וחשבון וישמח לקראת חכמים ויצטער לקראת טפשים, והיה ביום ההוא לא יועילו לו חלומותיו ודבריו של אותו השוטה ולא יוכל לגאול חבריו מן השאול כי נורא היום ההוא.

המלך זה הקב"ה והשוטה אלו המסיתים והמדיחים המנסים לשכנע עצמם על דבר החלום שהעולם כולו נברא מפיצוץ, והחכם אלו היראים העובדים את ה', ובזה גם אם יאמרו להם אלף פעמים שאינם משרתים הציבור וכיו"ב הרי כל דיבורים הללו אינם מעלים ולא מורידים, דהרי באמת כל דיבורים הללו שאומרים השקועים בעולם התוהו לא נועדו אלא לשחרר מעליהם עולו של הקב"ה שזה המוטל עליהם באמת.

ויש לזכור דאליבא דאמת עפ"ד התוה"ק גם המכנים עצמם חילונים אסור להם

שביחא שאלות המצוות בהלכה

להשתמד בצבא השמד אלא מוטל עליהם בכל רגע ורגע לשוב בתשובה שלמה ולקיים כל תרי"ג מצוות כהלכתן ולא יועילו לזה שום תירוצים כשיעמדו לדין וחשבון לפני גבוה, וכידוע שהגר"א ראה משומד אחד שאכל פת בחזיר ויפנה אליו ויאמר לו הגר"א הקב"ה נשפט אותך גם על מה שלא נטלת מים אחרונים ואצ"ל על מים ראשונים ואצ"ל על מה שאכל פת בלא ברכה ואצ"ל על שאכל דבר אחר דהכל מוטל לפניו לגבות חובו אחת לאחת למצוא חשבון פרוטה לפרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

ויש להוסיף בזה עוד דהנה אנשי מלאך המות מנסים לצייר ציור כביכול אותם המופקרים מחללי השבת ואוכלי בשר החזיר השקץ והעכבר העסוקים בכל דברים מכוערים שבעולם וכל מילה ותיבה שמוציאים מפיהם מלאה בחוצפה ושחץ וחוסר דרך ארץ ובכל יום נלקחים לבית האסורים על פשעיהם ואין צורך לומר מה שקוראים הם בשם "חינוך" שלהם המרגיל ו"מחנך" לכל דבר אשר בשם רוע וסכלות יכונה.

וכדי להפטר מכל נקיפות המצפון פיתחו אגדת עושים כי הם הם האנשים המוסריים הדואגים לשויון ולעזרה לציבור ואילו היראים שהם מקיימים תרי"ג מצוות ולא חיסרו אפי' אות אחת ומדברים בדרך ענוה ודרך הארץ ומדקדקים בכל דרכיהם קלה שבחמורה בק"נ בדיקות וחקירות וכ"ש מדקדקים במצוות שבין אדם לחבירו ומטיבין לכל סובביהם, הם הם שאינם דואגים לציבור, עפרא לפומייהו, הרי זה דומה לאותו משל שבאו שבעים זאבים לבוא ולדון על מה באה הרעה ואמרו על הכבשה כי הזאבים כולם צדיקים גמורים אבל לא מצאו שום עון לאותה כבשה ולכן פסקו עליה שעונה גדול מנשוא מכיון שאוכלת שיירי סעודת הזאבים באשפה אשר שדדו הזאבים מן הרועה שני כרעים ובדל אוזן, ונמצא שהיא חיה על חשבון הציבור.

והנה זה ידוע שכל אחד ואחד מאותם המופקרים כשקם בבוקר ליום חדש מלא תועבות אינו חושב כלל לעזור לציבור וכל מחשבותיו למלאות בטנו והרבה פעמים בדרכי רמאות משונים וחמורים זה מזה (ובדידי הוה עובדא כשעסקתי כמה פעמים בעניני כספים עם אחדים מאותם המופקרים ונדהמתי בכל פעם מחדש לראות הגזילות שמנסים לגזול על כל צעד ושעל והדברים אמיתיים), ומאידך גיסא ציבור היראים שאנו חיים בהם כמה גמחי"ם יש קטנים וגדולים מכל המינים והסוגים (באזור חילוני לא קיים כלל מושג כזה גמ"ח והרי זה מחוק מהמילון שלהם), כללו של דבר כל אחד ינסה לעזור את חבירו וגם בביהכנ"ס ובקהילה תוך כדי דיבור כשיראו אחד שצריך עזרה מיד כל אחד ינסה חלקו מה יכול לעזור (בדידי הוה עובדא שנתקלתי באזורים חילוניים איזה פעמים ושאלתי עוברי אורח כיצד מגיעים מהכא להתם וזה מראה בימינו וזה מראה בשמאלו שקרי שקרים דברים שלא היו מעולם עד שעבר זמן ניכר לבטלה והדברים

שביחא שאלות המצוות בהלכה

אמיתיים ואחר שאירע כן כמה פעמים איני סומך על דבריהם כלל כדבר ודאי). ולסבר את האוזן אם נמצא אחד מן הפוקרים המופקרים מדבר דבר חוצפה וגסות אפילו הוא כבן שבעים שנה לא נתפלא כלל כי זוהי השפה שלהם, ואם נמצא אחד חרדי אחד לכמה אלפים שידבר דבר זה וזקנו יורד לו על פי מידותיו שידבר אפילו רק שפה קצת שאינה נאותה נתפלא מאוד כי אין זו שפת בני ישראל כלל. וכן אם יבקש עני צדקה במקומותיהם במושבותיהם כמה שעות יעברו עליו וכמה הרפתקאות עד שימצא לחם לאכול ויכוזו ילעיגו לו יניעו ראש אתה אוכל לחם חנם כסדום בשעתה, ואילו בני ישראל הכשרים כמה עניים סמוכים על שולחנם וזוכים במצוות צדקה במעשר או בחומש למען דעת צדקות ה' ולהלך בדרכיו של הקב"ה, וכמה ראו בין בני לבין בן חמי, ועכשיו כדי להשקיט המצפון הוכרחו לומר שאותם המופקרים הם הדואגים לציבור במה שאוספים לעצמם הררי זהובים.

ויש להוסיף בזה עוד דבאמת בני ישראל הכשרים כל ישראל קרובים זה לזה כי מה שמאגד אותם הוא עבודת ה' ותורתו אבל הפוקרים המופקרים אין באמת שום דבר המחבר ביניהם כי באמת אין שום כלום ביניהם אלא כל המקשר ביניהם הוא ההעדר והחושך שהם משותפים ביניהם שאין להם שום ערכים ומצוות וחוקים ומשפטים צדיקים והם נערים המנוערים מכל דבר שבקדושה וזה הדבר היחיד המקשר ביניהם במה שהם כולם בני כלי ריק כעגלה הריקה בשעתה, ונמצא שאין להם שום מעלה על פני המלאים במצוות כרימון דהרי לעולם המלא הוא יותר מן הריק ובכלל מאתים מנה, ואוי להם שזה הדבר המקשר ביניהם ועל זה יטענו שהם הדואגים לטובת הציבור.

ויש להוסיף עוד בכ"ז דהם מקימים מלחמות עם או"ה ומתרעמים עלינו שאין אנו מצטרפים להם, וידוע שהרבה מהציבור החרדי כלל אינו מבקש להיות תחת ממשלתם ואם הי' שייך להיות דרים פה תחת ממשלת או"ה היו מעדיפים בכך וכ"ש אם הם גוזרים עלינו גזרות רעות בודאי שהרבה אין מעונינים כלל לא בממשלתם ולא בחיילותיהם ושנים רבות לפני שבאו לטמא את ארצנו היו יושבים כאן יראי ה' שומרי תורה תחת ממשלת או"ה ומה להם כי נזעקו ואין להם אלא להלין על עצמם, והרי זה דומה לילד אחד מבני המשפחה שהחליט לפתוח במלחמה עם ילדי השכנים ולהציק להם ועכשיו הוא יושב ומתרעם למה הילדים השלמים בדעתם אינם מצטרפים אליו למלחמותיו שקשה לו לנהל את מלחמותיו לבד, הרי צריך שויון בנטל, וכבר כרע תחת עול טירחת השכנים המשיבים לו מלחמה שערה, אין לו אלא להלין על עצמו ודי בזה.

ויש להוסיף דמטבע הדברים הלומדים שרגילים להסתובב בין בעלי שכל ומחודדים בתורה סבורים שכל העולם כך הם וממילא מפחדים מה יש לאותם רשעים מופקרים לטעון בחכמתם, אולם האמת שהטפשות והבערות במחנה

שביחא שאלות המצויות בהלכה

שלהם נורא, והרבה מהם רדודים ממש וטענותיהם א"א לדון בהם כלל מרוב טפשותם, וטפשותם מחמת שאין לומדים ועסוקים בהבל וא"א להאריך בזה מידי. ומאחר שיש להם מצפון על מה שמכלים בהבל ימיהם נתנו עיניהם בלומדי התורה להכפישם, אבל בודאי שהם מופקרים ומעולם לא חשב אדם להצטרף למחנה שלהם כדי להיות מוסרי יותר, אלא אדרבה כל מי שלא הצליח לאחוז בעץ החיים נפל לדרך המות שלהם, ומה שעובדים כל מחשבתם הוא לצורך עצמם וכמ"ש ברפ"ק דע"ז וכל ימיהם יגעים להתעשר ואילו לצייר ציור כאילו מבקשים לעזור לציבור הוא להפוך הקערה על פיה (מלבד השקר הנורא שכל ממון המדינה מגיע מהם בעוד עשירים רבים שותו"מ ולצערנו שקר הנאמר פעמים רבות נעשה אצלם כאמת).

ומה שמקבלים תקציב קטן מהם הוא זכות הקיום שלהם וגם במוסדות שלהם מקבלים תקציבי עתק והוא ממש לועג לרש לומר שאנו מקבלים הסכומים דהם מקבלים כל העלות של המוסדות שלהם ואין משלמים כלל והעובדים במוסדות שלהם מקבלים סכומי עתק שאין מתקבלים במוסדות שלנו כלל וכל טענתם הוא מחמת שאין המוסדות שלנו מתנהלים לפי הכללים שלהם והוא ממש חוכא ואיטלולא כי החינוך שלהם הוא רק מוליד רע בטבע האדם בכל מה שאפשר ומגדל פושעים ומופקרים ותאותנים ורוצחים, ובאמת היו צריכים לשנות כל המוסדות שלהם לכללי התורה אם היו רוצים לראות פירות בעמלם לראות זרע בירך ה' אבל עונות גרמו ויש לאל ידם לעשות רע לעצמם אבל בודאי שאין מוסדות החינוך האמיתיים צריכים לנהוג כפי כללי הטומאה והרשע שלהם שהוא תכלית הרע שבעולם, ובודאי שאין צריכים מוסדות האמת לקבל פחות מכספי הציבור רק מחמת שאין הולכים לפי כללי הרשע שלהם, ומה שבכ"ז מקבלים מעט מן המעט מיד עומדים עלינו לכלותינו בצוחה רבתי שאנו חיים על חשבונם. וליהוי ידוע שע"פ דין תוה"ק לא רק שאיננו חייבים לישא בנטל שלהם אלא שדינם הרבה יותר חמור מזה והדברים מבוארים בש"ס ופוסקים.

והם נוהגים ברציחה בהפגנות החרדים אך ורק בשנאתם לחרדים ואין בזה שום טעם העולה על הדעת שכן אין שום מציאות של רציחה כזו בשום מדינה מתוקנת ואף לא במדינתנו ואין לזה הסבר אלא שנאה רשמית המקלקלת את השורה ופשוט שבמדינה מתוקנת היו מענישים לא רק השותפים בזה אלא כל המחפים עליהם ג"כ (וגם לכבול עשרות אנשים במאסר על שאחד מהם שבר חלון או עציץ למשומד אחד שכל מעשיו שאול ואבדון הוא דבר שאינו שייך אלא בזמן המלכים הקדמונים ובודאי שבמדינה מתוקנת היו מניחים במאסר את השופט עצמו ששפט המשפט הזה).

ואין סוד שכל מקום הקלון והבושה שלהם שהם מכנים בית משפט השתדלותם בזה היא לשפוט כל דבר כנגד שומרי התורה, וכמעט שלא אירע דבר שנוגע

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

לתורה ולמצוות שלא עשו שם משפט כנגד התורה אפי' באופן הרחוק מן השכל לחייב את הזכאי ולזכות את החייב העיקר שיצא פסק "משפט" כנגד יוצרם ובוראם והזן ומפרנסם ומכלכלם בכל רגע ורגע, והדברים ידועים וא"צ להאריך בהם.

(ובאחד מקרובי הוה עובדא שהיה לו שוכר חילוני שלא שילם שכירות כלל במשך מגוריו זמן רב וכשהביא הדבר לבית משפטם וראו שיש בזה חרדי שתובע לחילוני הכריעו בחכמתם שהוא פטור לגמרי כי אין ראייה שלא שילם וכהנה בלא מספר וכידוע שהמשומדים ביותר כל מהותם הוא לטעון בכל יום ויום טענה משפטית כנגד התורה ולומדיה ומקיימיה ואין שום שייכות בין דברי הרשעים הללו לשם משפט ומה להם ולשם משפט אלא יעשה בהם הקב"ה משפט אמת וכעל גמולות כעל ישלם חמה לאויביו ונקם לצריו ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו). ובאמת כשהם נוהגים בדרכי רציחות כנ"ל הם מלמדים אותנו למה להתרחק מהם יותר ויותר והרי זה דומה לרוצח שאומר איני רוצח והרי מי שיאמר שאני רוצח ארצח אותו ובזה יושתקו כל האומרים שאני רוצח וכולם יידעו שאיני רוצח (נ"ב אין בדברים אלו משום מתן הכשר על הפגנות ויש להיוועץ בגדו"י בכל ענין זה). וכתב הגר"א וסרמן בקובץ הערות (בביאורי אגדות) דאין חילוק בין היאבעסקעס הגרים בחו"ל ומדברים אידיש לבין הציונים הדרים בת"א ומדברים עברית שעל אלה ועל אלה נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין הכסא שלם עד שיימחו שמם מן העולם.

מה המקור לפתיחת הארון שמועיל לצער לידה ואם יש בזה ענין גם בעומדת לילד בניתוח קיסרי

הגר"ק

(דולה ומשקה עמ' שעא) השיב שהוא בספר עבודת הקודש להחיד"א עי"ש סי' ג אות ד, וכן ציין לזה בספר לשכנו תדרשו ח"א עמ' עז, וציין שם גם בשם היעב"ץ.

יש שצינו דבר זה גם בשם הרשב"א אמנם כמדומה שאין מקור ברור לזה שדבר זה יצא מפי הרשב"א לכה"פ בכמה מאות השנים שלאחר הרשב"א.

כוונת סגולה זו שיש בזה משום מידה כנגד מידה דע"י שעוסק בפתיחה יזכה למידה טובה בפתיחת הרחם שנזכר בזה ג"כ פתיחה.

לענין ניתוח קיסרי הנה אם הנידון היה מצד לידה היה בזה כדי למעט ניתוח קיסרי שיש בזה משום יוצא דופן ואינו בכלל לידה, אבל מאחר שאין זה אלא מצד פתיחה א"כ אדרבה בזה צריך סיוע ג"כ

שכיחא שאלות המצוות בהלכה

בפתיחה, ואמנם עיקר פתיחת הרחם נאמר בו ברפ"ק דתענית (ב ע"א וע"ב) שלא נמסר ליד שליח אלא הקב"ה בעצמו ומשמע דדבר זה נאמר על פתיחת הרחם בלידה ולא על פתיחה אחרת ויש מקום לומר דגם בלידה עיקר מה שמועלת סגולה זו היא מצד שבלידה נאמר הלשון פתיחה בקרא וגם יש מקום לומר דדוקא בפתיחה שנאמרה על הקב"ה בעצמו יש להשתדל בסגולה משא"כ כאן נפתח ע"י הרופא ואם נימא דפתיחה ע"י הקב"ה היינו מה שצריך סייעתא שלא יבואו לידי טעות א"כ מאי דמי לתתה"מ הנזכר בגמ' שם שלא נמסר ליד שליח שאין השליח מעורב כלל בזה וכן גשמים נמי, אם כי בפרנסה מעורב שליח, ובספר אהל יששכר סי' פח כתב דמש"ה גם ניתוח קיסרי הוא בכלל מפתח של חיה ומש"ה לעשות הסגולה גם באופן זה, והביא דבריו בספר ויברך דוד ח"ב עמ' שנט.

אבל מאידך יש מקום לומר דסו"ס יש כאן פתיחה וגם נקראת פתיחה בלשון בני אדם, א"כ למה שלא תועיל סגולה זו בניתוח קיסרי, וכ"ש דמאחר שסגולה זו אין בה איסור אלא מצוה בלבד א"צ להמנע מזה. וכן נדפס מכתב מחכ"א שכתב לבעל הספר אהל יששכר [תפארת נצי ח"ג עמ' קג] שהוא ג"כ מועיל ונימוקו דעיקר המנהג הוא משום שהוא עת רצון לתפילה.

היוצא מזה דשייך לנהוג בזה גם ביודע שאשתו תלד בניתוח קיסרי.

גר שנתגייר מה דינו לענין טומאת מת

ספ"ח דפסחים צב ע"א תנן דעת בית הלל הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר, ודין זה תנן לה לגבי קרבן פסח, שצריך הזאה ג' וז' אחר שנתגייר, וכן נפסק ברמב"ם פ"ו ה"ז מהל' קרבן פסח. ויש לעיין אם הוא דין מיוחד בקרבן פסח או לכל מילי, ובפרקי דר"א פכ"ט הובא דין זה בסתמא שלא לגבי קרבן פסח דוקא (וכע"ז נזכר ענין זה בעוד ממדרשי הקדמונים שלא לגבי ק"פ דוקא, ראה שכל טוב שמות יב כ ומדה"ג בראשית יז כג), וכן משמע מסתימת הר"ש בפי"א דפרה מ"ה והרא"ש בפ"א מטהרות מ"ג דדין זה הוא כללי ולא רק בקרבן פסח, ויעוי' בלשון הרשב"א יבמות מז ע"ב.

אבל בתוס' חגיגה כא ע"א ד"ה האונן משמע דהוה פשיטא להו שאין דין כזה, וצ"ל לשיטתם שהוא דין מיוחד בקרבן פסח [ונזה יש לתקן מה שחמה על דצריכס צ"ש סדר למשנה נפסקים שם], וכן פשטות דברי הגמ' בכריתות ח ע"ב שהביאו בתוס' בחגיגה שם, ולולי דמסתפינא הו"א שזו גם דעת

במתני'

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

הרמב"ם שהביא דין זה בהל' קרבן פסח.

ויש לציין דהמהרז"ו בפירושו על הפרקי דר"א שם הגיה דמקומו של מאמר זה "הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר" אינו במקומו אלא בריש הפרק גבי קרבן פסח והיינו משום דבמתני' תנן לה לגבי ק"פ ואולי הוה ס"ל ג"כ שהוא דין לגבי קרבן פסח.

ויעוי' בשפ"א בפסחים שם שהקשה אמאי תנן לה גבי פסח לדין זה ותי' משום דב"ש מודו בשאר קדשים, ואכתי, דלפי דבריו הוא דין כללי בגר או בדיני טומאה, ולמה לא תנן לה עד הכא, ומ"מ לפי מה שנתבאר לכאורה דבריו תליין בפלוגתת הראשונים אם הוא דין כללי או לא.

ועי' בהערות הגריש"א בפסחים שם שדן לענין שאר טומאות כגון אוכלין ומשקין וכו', עי"ש מש"כ בזה. ויש לציין שבלשון הר"ש והרא"ש הנ"ל משמע לפו"ר שהיא גזרה גמורה.

הערות על הסדר 118

ב"ק

צד ע"ב, הגזלנים שהחזירו אין מקבלים מהם וכו', ומבואר שהדבר נתקן לאחר שאירע מעשה שאדם לא רצה להחזיר כדי שלא יאבד את ממנו, א"כ תקנה זו נתקנה על דעת שכשיחזיר הגנב יהיה יודע שלא יקחו ממנו, וקצת צ"ע דא"כ סו"ס אין תשובתו שלמה. וי"ל דמ"מ זה עדיף ממי שאם לא ישוב בתשובה כלל כמו שנזכר בברייתא, וגם י"ל דכיון שיש ע"ה שיקבלו ממנו ויקבלו ממנו חזרה גזילתו א"כ תשובתו שלמה לענין זה שיודע שיתכן שאפשר שיקחו ממנו.

*

ב"ק קיט ע"ב, פחות מכאן למאי חזי, וכוונת הגמ' דאיך שייך שיקפיד ע"ז בעה"ב, ויל"ע דאולי מקפיד מצד דחזי לאצטרופי, ואולי לא שכיח שיקפיד כ"כ דאין דרך לשמור קצת כ"כ היכא דחזי רק לאצטרופי.

*

ב"ק קיב ע"ב, דאמר קא טרח בזוזי וכו', צל"ע בפוסקים מה הדין בעומד ומודה דלא קטרח בזוזי, אבל לא אמר להדיא שאינו משלם, ומ"מ כל זה גופא שייך לדון דוקא בדאמר אתינא דבדלא אמר אתינא לאלתר כתבינן כדאמר' להלן בסמוך.

*

ב"מ ח ע"א אמר רמי בר חמא וכו', בין רב"ח ובין רבא פשיטא להו דא"א לאחד מהם לזכות בלא שחבירו מזכה לו, ותימה דלמה לא נימא דאה"נ כל אחד מהם אינו זוכה אלא לעצמו בלבד, רק דמאחר שזכו שניהם יחד מש"ה פלגינן כיון דכל אחד יש לו כח שלם בזה ואי אפשר לנתק אחד מהם מאחר שכל אחד גם הוא וגם

שביחא שאלות המצויות בהלכה

חבירו יש לו כח שלם בזה, ויש לומר דמאחר וקנין כזה אינו יכול לחול כצורתו וכמשמעו דהרי יש קנין אחר כמותו

שנוגדו וסותרו הלכך לא יוכל לחול אחד מהם עד שנימא דב' הקנינים מועילים כל אחד לחבירו, רק דבהא פליגי דרב"ח למד דה"ה בסתם מציאה דעלמא יכול לקנות המציאה כדי להכניסה כולה לרשות חבירו ולרבא שאני הכא דיד העושה הקנין עדיפא כיון שיש לו חלק בקנין, הלכך מיגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה.

ומש"כ בקושיית רב"ח תיעשה זו כמי שמונחת ע"ג קרקע וכו', יש לפרש דלגבי כל אחד שהגביה חצי טלית ייחשב אותו מה שהגביה כאילו לא הגביה מצד שאין מי שיקנה לו, דהיינו א"ת שהמגביה לחבירו לא קנה חבירו נמצא שאין מי שיקנה לו.

ולהלן מקשה בשלמא חרש קנה וכו', וכוונת הקושי' דמצד הדין כל אחד שמגביה צריך שיקנה אם אין כח אחר שסותר קנינו, ולהכי החרש שמגביה קנה כיון שהגבהת הפיקח אינה סותרת קנינו, דאדרבה מגביה לצורך החרש ג"כ אבל הפקח לא קנה דמחד הגבהת החרש סותרת הגבהתו ומאידך אינה יכולה להקנותו דאפי' למאי דתקון הגבהה לחרש לא תקון הגבהת חרש לצורך אחר וכ"ש דליתיה במתנה לאחר.

אבל למסקנא גריעותיה של קנין הפקח לגבי עצמו חוזרת חלילה וגם החרש אינו קונה מכח זה.

וממה דמייתי ראייה ברישא בסלקא דעתך מב' חרשין חזי' מזה דלא בעי למילף הכא יותר מקנין דרבנן, וממילא צ"ב לישנא דרש"י ד"ה השתא שכתב אע"פ וכו' אינה הגבהה לקנות אלא מפני דרכי שלום וכו' אפ"ה אמר וכו', ומשמע דכשיש בן דעת עדיף, ואין לומר דר"ל שכשיש בן דעת עדיף מב' חרשין, דא"כ מה שייך מיגו ב' חרשין, דהא דיו לבא מן הדין להיות כנידון, וצ"ע, ויש לומר דאין הכוונה שכשיש בן דעת עדיף, אלא דר"ל אע"פ שהוא קנין גרוע כיון דאינו אלא מפני דרכי שלום מ"מ מהני פיקח להקנותו, ולא נהירא דאם ר"ל שקונה גם כאן רק מפני דרכי שלום א"כ למה הוצרך לכ"ז כאן אלא יותר נראה דר"ל שקונה כאן קנין גמור, וזה נלמד מב' חרשין ודון מינה ואוקי באתרה דהאי כי דיניה והאי כי דיניה, ומה דבאמת שייך לפרוך הוא דא"ל ללמוד מהתם דתקנה היא וטעם התקנה לא שייכא הכא, וזה גופא מה דקאמר הגמ' למסקנא.

ומש"כ בהמשך הסוגי' דיוקיה דרב"ח מהיכא וכו' התם הא קאמר כולה שלי וכו', לכאורה כוונת הקושי' דא"ל לדחותם לגמרי דסו"ס לפי טענת כל אחד מהם הוא שלו, אבל צ"ע דסו"ס לולי דתלינן דבהדי הדדי אגבהוה הדרה קושיית הגמ' דלעיל לדוכתה, ואולי י"ל דמה דמתרצי' דבהדי הדדי אגבהוה הוא אחר שנתברר כאן ע"פ דיוקא דסיפא דמתני' דאם אגבהו בהדי הדדי זכו תרווייהו, אבל בלא זה הוה מפרשי' טעמא דמתני' באופן אחר.

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

*

פסחים יג ע"ב, נפסלות בלינה, לכאורה למ"ד בפ"ק דר"ה כיון שעבר רגל אחד עובר בעשה א"כ עוד טעמא רבה אית ביה למה מרובות היו וזה לא נזכר כאן, אבל לפי מה דקי"ל מקצת רגל אינו עובר לפ"ז ניחא, ועי' בזה במנ"ח מצוה תקעה אות ח ובתוס' ר"ה ו ע"ב ד"ה שנה.

*

ב"ק קד ע"א, ושלח הלה, משמע מזמן ששלח נפטר הגזלן וק' דמיניה נשמע לרבנן להוכיח דשליח שעשאו בעדים סגי, ושמא הכא רק בצירוף ב"ד ובצירוף ששלח המשלח ואז דינו כעין שליח ב"ד שעשאו הנגזל מעיקרא ה"ה כששלח שליח ליטול מיד שליח ב"ד ומ"מ מה דחשיב שליח ב"ד שליח דנגזל אינו משעה שממנה השליחות.

*

פסחים יד ע"ב, נתני שנטמא בשרץ, וי"ל דמשרץ לא היה מקום להקשות אמאי תני שרץ כיון דזה הרגילות, א"נ כיון דליכא לדייק, א"נ אדרבה מקשי דאם מיירי בחרס ליתני שרץ וממילא ידעי' דמיירי דוקא בולד ולד ולא באב, וק"ל, ורש"י נר' דגריס שנטמא סתם, ואפשר דגם התוס' גרסו כן מדלא כתבו מידי בענין זה.

*

ב"מ ו ע"א, עד השתא חשדת ליה בגזלנא, הלשון חשדת צריך קצת ביאור דהא לטענתו הוא גזלן ודאי ולא רק חשוד, ויש לומר משום דתלינן דבבת אחת אגבהו וממילא עדיין גם אחר שנקבל מה שטוען שתפס ראשון מ"מ חבירו תפס ראשון עמו וסבור ג"כ שכולה שלו וממילא אין חבירו גנב ונמצא דחשדא בעלמא הוא אע"ג דהטוען עצמו אינו תולה בכך.

*

ב"מ ד ע"ב, שאני התם דמסייע ליה שטרא, פרש"י דמאחר שסתימת השטר משמע דאין חייב יותר משתי מטבעות ממילא הטענה דתובע גרועה, כך מתפרשים דברי הגמ' אליבא דפרש"י, ולכאורה היה מקום לפרש כוונת הגמ' באופן אחר, דר"ל דלא חשיב מודה במקצת הטענה לגבי ב' המטבעות הראשונות כיון דיש שטר ולא הודאה ידידה הוא, אבל סברא זו גופא היא דלא כסברת ר' חייא קמייטא דעדים או אנן סהדי הוא טעם לחייב שבועה ולהחשיב המקצת דעדות כמקצת הודאה, ולא לפטור.

*

ב"ק קיג ע"א, זימנא וזימנא בתר זימנא, ר"ל זימנא א' ועוד זימנא ג' בתר זימנא ב', בס"ה ג' זימני, והיינו שני וחמישי ושני דקאמר וכדפרש"י.

*

ב"ק קיד ע"א, אבל ליסטים ישראל כיון דאמרי מימר מייאש, וברש"י הביא ב'

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

פירושים אם הכונה דלא דייני בזרוע או דהכונה דלא דייני בלא עדים כשרים, ולפי הצד דלא דייני בלא עדים ניחא מה שאין יכול לתובעו מיד אצל גוים, אבל להצד דהוא מצד שאין דנין בזרוע א"כ אמאי מייאש סו"ס ידינו לפני גוים, ועי' בכסף הקדשים חו"מ סי' כה, ואפי' להצד שצריך תחילה לתובעו בדיני ישראל מ"מ הא אי לא ציית דינא יתבענו בדיני גוים, ובדוחק גדול יש לומר דמ"מ מתיאש כיון דצריך לילך לב' בתי דינין, ואפשר שבזמן הגמ' נתנו רשותא לריש גלותא ולדייני ישראל לדון בדיניהם ולא היו גוים מטפלין בזה ואם נימא הכי ניחא אבל יצא מזה חידוש להלכה ובפוסקים הוה להו להזכיר חילוק זה וצל"ע בדבריהם.

*

ב"ק קיג ע"ב, זבן מגוי מאה ועשרים חביתא במאה, צ"ל שקנה בחזקת שהיו מאה חביות, ובזה דמי לעובדא הקודם, ועוד דאם תפרש שהגוי אוזיל גביה א"כ לא שייך פרט זה לניד"ד, ולפי הפי' השני ברש"י שהגוי סמך עליו יש לפרש שסמך עליו גם לענין מנין החביות.

*

ב"ק קיג ע"ב אמר רבא תדע דקטלי דקלי וכו', ויש לעיין דאולי כל אחד עובר על חלקו, ויש לומר דלמסקנא לא שייך לומר כן כיון דס"ל דהדקלי (להצד שאין דינא דמלכותא) עדיין ברשות בעלים הראשונים נמצא שכל נסר שייך לאדם בפני עצמו, וגם בלא זה מאחר שיש בני אדם שלא נתנו למס כדמפרש ואזיל א"כ הם היאך משתמשים בזה ובלאו הכי מה שיכול לטעון שנכנס לתוך חלקו הוא נידון בפנ"ע ואכה"מ אבל אין להוכיח מכאן דבר לענין זה.

*

ב"ק קיג ע"ב, אם היו בעלים מרדפין אחריהן, אין הכונה בעלים מוכחין דא"כ פשיטא, אלא ר"ל שטוענים טענת בעלות, ובישראל בכה"ג המוציא מחברו עליו הראיה אבל בגוים הוא להיפך דסתם גוים גזלני נינהו כדאמרי' בפ"ג דסוכה לענין קרקע וכ"ש לענין מטלטלין שאין שם בעליהן עליהן, ומעין זה מצינו דבגברא אלימא מהפכינן ראיות, וגם דין דאפוכי שבועתא בחשוד אולי הוא ג"כ משורש ענין זה.

*

ב"ק קיג ע"ב בורלא דארעא, ונרשם בצדו גי' הרי"ף והרא"ש בול ארעא לשון יבול, ויש לציין ללשה"כ כי בול הרים ישאו לו ומתפרש על יבול כמ"ש בפסדר"כ פ' את קרבני ובמדרש פ' אמור.

*

ב"ק צד ע"א, אמר לי' רב פפא לאביי איכפול כל הני תנאי לאשמעינן כבית שמאי, וקצת צ"ע לפי מה שמבואר בראשונים בכמה מקומות שכל מקום שנזכרה שיטה אין הכוונה שכולם שווים, וכע"ז בתוס' בסוף העמוד הקודם, וא"כ בלאו הכי אין

שכיחא שאלות המצויות בהלכה

סוברים תנאים אלו כבית שמאי. ועוד מה תשובת רבא על זהדהא רבא גופיה מודה דשוים הם משהו וא"כ אכתי אכפול וכו'. י"ל דמ"מ אביי סבר ששוים הם בעיקר הדבר אם קטן אם יותר ואם מעט. משא"כ רבא ר"ל שאינם שווים כלל, אלא כל אחד מהם אמר דבר הנידון כדין בפני עצמו בלבד, ולפי זה יצא שאביי עצמו סבר דאכן קרובים דברי תנאים אלו לדברי בית שמאי יותר מלדברי בית הלל.

*

ב"ק קד ע"ב, אי ר"ט אע"ג דאשתבע וכו', השתא אמרי' לה בפשיטות דאין חילוק לר"ט בין אשתבע ללא אשתבע, ואילו למסקנא ליתא לה להא אלא איכא נפקותא בין אשתבע ללא אשתבע, ובפנים הגמ' לא הובא טעם למה במהלך הס"ד בעינן לפרש דמיירי אפי' בדאשתבע, וגם במסקנא לא נזכר להדיא נימוקין וטעמים לדברי הס"ד שעליהן באין להשיב, אבל כן דרך הגמ' דמאריך בס"ד כדי לאפוקי מיניה למסקנא וכוונת הגמ' לא דיש טעם למה להעמיד פלוגתת ר"ט בכה"ג אלא ר"ל דלא תוכל להעמיד כן דהרי אם תעמיד כן תקשי כך וכך, וכמ"ש הראשונים כע"ז בכ"מ, ומ"מ ניחא ליה מעיקרא דסוגיא להעמיד פלוגתת ר"ט ור"ע בכל גווני בין בנשבע ובין בלא נשבע.

*

ב"ק קג ע"ב, ועוד מתיב רבא מעשה בחסיד אחד וכו', והך ברייתא לא ס"ל כר"ש בן אלעזר דקאמר מודה ר"ע בלוקח, ורשב"א סבר לענין הך מעשה לא היו דברים מעולם.

*

ב"ק קד ע"ב, ופטורין מן האשם, בריש יבמות מקשי' מ"ש דתני פוטרות ליתני אוסרות, אבל כאן לא מקשי דכיון שפטורין מן האשם ממילא אסורין להביא דאין אשם בא בנדבה.

*

ב"ק קה ע"א, התם אי לא מרח לא קאי, יל"ע דבשלמא בזמורה עצמה ניחא כדי שתעמוד לכך צריך למרח אבל בין זמורה לחברתה הרי כל זמורה מחוברת מאידך גיסא למירוח ומה צריך עוד מירוח בין זמורה לחברתה ואולי מ"מ לא קאי שפיר אם אין מירוח לזמורה מכל צדדיה, ולשון רש"י לעיל עד שימרח בטיט מן הצדדין של זמורה לסותמה היטב ע"כ, והיינו לפי הצד של הס"ד שהוא מטעם סתימה אבל גם לפי הדחייה שהוא כי היכי דקאי הזמורה י"ל דבעינן לתופסה היטב מכל צדדיה וכנ"ל.

*

ב"ק קיד ע"א, אבל לא יקוץ את סוכו, ולא נתבאר בסוגיין להדיא מה הטעם דבאמת לא תקנו כן אליבא דתנא קמא ומ"מ זמנין אשכחן דהיכא שאין הכרחי לתקן תקנה אוקמוה אדאורייתא אף שהיה טעם לתקן.

אם טומאה בוקעת ויורדת היה צריך להיות טמא גם בצד השני של כדור הארץ ואיך יש חילוק בין ארץ ישראל לצדה השני

**ראי
תי**

בזה כמה תירוצים, ובאמת כל התירוצים יכולים להיות קרובים דבריהם להיות שוים, הא' בשם הגרד"ל הובא דטומאה שבארץ ההתייחסות הוא עד היכן שאנשים יכולים להגיע (אהלי טהרות גליון צו עמ' יט, ובדומה לזה כ' בתשובות ישראל ח"א ענינים שונים ס"ק תקצ מדנפשיה), הב' יש מי שתירץ (גליון צח עמ' כג) דע"כ לא יתכן לומר שעובר עד הצד השני של העולם דהרי סו"ס כל הקוים מכל צדדי כדור הארץ מתחברים יחד [ומיהו אי מיהא הי' יכול לומר דצעי' שכנגדו], והג' הובא (גליון ק עמ' יח) ששאל הגרשז"א ד"ז את חתנו הגרז"נ והשיב דע"כ כל דיני תחתיו יהיו עד אמצע המרכז שלה כדור עי"ש שהרחיב וכן מש"כ בדבריו שם (גליון קא עמ' יז).

האם להתפלל על בנים אחר שכבר קיים פריה ורביה

**אמר
י'**

ביבמות סב ע"ב דעת ר' יהושע אפי' נשא בילדותו ישא בזקנותו משום ולערב אל תנח ידיך וכע"ז מבו' באה"ע סי' א ס"ח עי"ש [והרמז"ס פסק צפט"ו מהל' אישות הט"ז כר' יהושע וסצר שהוא חיוז, וכע"ז גם בהרא"ש מו"ק פ"ג סי' מת, ועי' הרא"ש ציצמות שס וכן צרי"ף והשגות הראב"ד ומלחמות ובעל המאור, וללא כהרי"ז שנקט דאין הלכה כר' יהושע, וגם להרי"ז רק פטור אצל לא שיש איסור או מניעה], ובודאי שיש גם להתפלל ע"ז ג"כ דרך להפוך מנקבה לזכר אחר מ' יום אין להתפלל כמ"ש בברכות ס ע"א.

ויעוי' עוד במדרש תנחומא ס"פ חיי שרה סי' ה עה"פ [צראשית כה א] ויוסף אברהם ויקח אשה ושמע קטורה ילמדנו רבינו כמה תפילות צריך להתפלל בכל יום, ומדמה שם כל הענינים להדדי מה שצריך להתפלל שוב ושוב למה שצריך להוליד בנים שוב ומוכח שם מתוך הדברים דגם להתפלל צריך שיהיו לו בנים אחר שכבר קיים פריה ורביה עי"ש והוא ברור.

ומה שהבאת מגדול אחד שכתב על מה שיעקב אמר לרחל (בראשית ל, ב) התחת אלהים אנכי שאברהם לא היו לו בנים אני יש לי בנים [רש"י שס] דר"ל שיעקב לא התפלל ע"ז כי לא ידע איזה ולד יהיה לו, לא זכיתי להבין דבריו, ואולי מיירי קודם מתן תורה שאז לא היה התורה להגן מפני העבירה וחשש יעקב שאינו יודע מה יהיה לו, או דמיירי שיעקב צפה ברוה"ק שיהיו לו גם בנים רשעים מבני רחל כירבעם בן נבט וכפלגש בגבעה וכדאי' בפסיקתא רבתי פ"ג שצפה יעקב לאחר מכן שעתיד ירבעם לעמוד מיוסף וכו', וע"ז אמר

שביחא שאלות המצויות בהלכה

ליוסף מי אלה לך [נפ' ויחי], ואמנם על חזקיה אמרי' בכה"ג בברכות י ע"א בהדי כבשי דרחמנא לך מאי דמפקדת איבעי לך למיעבד, אע"פ שגם שם צפה ברוה"ק שיולדו לו רשעים [ויש לזיין דגם נדיקים ינא ממנשה ומ"מ חזקיה לא רזה צרשעים או שלא רזה הנדיקים צוה"ק] אבל אפשר דבצירוף הרוה"ק ובצירוף קודם מתן תורה ובצירוף שכבר קיים פריה ורביה נקט כן ועכ"פ אינו נוגע למעשה לדידן.



אין לפסוק הלכה למעשה מתוך הדברים ללא שאלת חכם.

אין התחייבות להשיב לכל שאלה המתקבלת, עקב העומס.

לתמיכה בהוצאות המערכת ניתן באמצעות כרטיס אשראי בקו שכיחא 03-6703-111 שלוחה 5